

Pieter Winsemius

Ik ben tegen evidence based onderwijs

Elders in dit nummer vertelt onderwijskundige Kees Vreugdenhil dat het onderwijs beter gebruik zou moeten maken van de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek: meer 'evidence based' in het onderwijs. Pieter Winsemius, zet zich af tegen het wachten op de uitkomsten van onderzoek. "Ik ben tegen een paar dingen, en een daarvan is het evidence based onderwijs. Ik ben voor onderwijs gebaseerd op gezond verstand en gevoel. Als we moeten wachten tot er onderzoek gedaan wordt, kunnen we lang wachten." Daarentegen is hij wel een groot voorstander van experimenterend vernieuwen. "Ik ben voor experimenteren. Onderwijs moet zichzelf voortdurend kunnen vernieuwen door juist wel experimenten aan te gaan en de resultaten daarvan met elkaar te delen."

Als lid van de Wetenschappelijke Raad voor de Regering houdt Pieter Winsemius zich o.a. bezig met verbeteringen in het onderwijs. Daarvoor gaat hij graag het veld in, waar hij bevestiging vindt voor zijn stellingen. En daar heeft hij een paar pittige van: "Als we moeten wachten tot er onderzoek gedaan wordt, kunnen we lang wachten. Zoveel tijd heeft een leerkracht niet. Die wil meteen proberen of een bepaalde aanpak werkt. En als het werkt, wil die niet wachten tot er eindelijk geld voor een onderzoeksgroep komt, die nog eens gaat uitzoeken of het waar is wat hij of zij al weet. Maar we vertrouwen onze leraren niet. We willen dat ze zich houden aan de kerndoelen en de methodes die de school voorschrijft. Door deze houding is de onderwijsvernieuwing, honderd jaar geleden, blijven steken. Noem maar eens een paar vernieuwingspedagogen op. Uit welke tijd komen die? Zie je wel?"

Hoe zou het dan moeten?

"Ik ben voor experimenteren. Onderwijs moet zichzelf voortdurend kunnen vernieuwen door juist wel experimenten aan te gaan en de resultaten daarvan met elkaar te delen. Mensen die hierin iets gepresteerd hebben, moet je extra kunnen belonen. Nu is alleen doorgroeien naar het management een mogelijkheid om hoger op te komen, daar zou je veel flexibeler beloningstructuren voor moeten hebben. Ook de individuele man of vrouw voor de klas ontbreekt het vaak

aan een zichzelf vernieuwend vermogen. Dat zit hem in het gebrek aan bijscholing. Daar is veel te weinig tijd voor beschikbaar. Leraren zouden ook veel meer van en aan elkaar moeten leren. Helaas is er in het onderwijs een sterke 'ieder-voor-zich'-cultuur, zowel op schoolniveau als

bij de man of vrouw voor de klas. Ik vind dit absoluut niet acceptabel. Onderwijsmensen moeten zichzelf als deel van een team zien, met het welzijn van het kind als doel."

Niet laten opjagen

Waar het wel goed gaat, ziet Winsemius individuele leraren die voorbij de klasdeur denken. Hij vertelt enthousiast over leraren die zich verantwoordelijk voelen voor een stukje thuis, als daar de dingen helemaal uit de hand lopen. Die een hand toesteken om de thuissituatie van het kind te verbeteren, die zorgen dat hun leerlingen om zeven uur uit bed worden gebeld omdat er thuis geen toezicht is, die ouders helpen een baan of vrijwilligerswerk te vinden, die in sa-

menwerking met de woningbouwvereniging een groep klussers naar totaal uitgewoonde woningen sturen, omdat ze niet willen dat hun kinderen in een onleefbare situatie zitten. Leraren die lezen en rekenen nog even opzij zetten omdat ze weten dat structuur voor bepaalde kinderen prioriteit heeft. Die zich niet op laten jagen door kerndoelen en Cito-toetsen. "Ik heb een vreselijke hekel aan de verzuring die je hier en daar in het onderwijs tegenkomt. Het gezeur, de negatieve sfeer, daar word je toch niet vrolijk van? Een school moet een plaats zijn waar je graag naar toe gaat. Waar je vertrouwen in hebt. Waar je je medeverantwoordelijk voor voelt."

Een van de eerste taken van een school is dus zorgen dat er bij ouders en leerlingen vertrouwen in de school kan ontstaan?

"Ja. Pas dan gaan ze zich mede verantwoordelijk voelen. Dan is die school van hen. Ik heb prachtige voorbeelden gezien in de moeilijkste buurten in de grote steden. Een schooldirecteur, die elke vrijdag de sleutels aan de buurtvereniging overhandigt, zei: "Ja, ze weten dat we maandagochtend weer les moeten geven, dus ik vertrouw ze volkomen." Vertrouwen kun je

wekken. Je moet ook altijd zorgen dat de school mooier is dan de buurt eromheen. Ze moeten er trots op zijn."

U heeft gezegd dat er bestuurskracht nodig is om overbelaste jongeren te ontzien en schooluitval terug te dringen, onder andere om onorthodoxe frontliniewerkers de ruimte te bieden.

"Ja, je hebt mensen met lef en visie nodig, die zich gesteund voelen door de laagbovenhen, die ook weer lef en visie nodig heeft, en zich ook weer gesteund voelt, die zich... enzovoort, tot in de politieke en maatschappelijke laag aan toe. Ik zie prachtige resultaten van mensen die zichzelf breed durven opstellen. Niet alleen maar de leerstof erdoor heen jassen, maar goed kijken wat er werkelijk nodig is. Een brede school is voor mij een school waar men werkelijk breed werkt, geen verzameling organisaties waar men het kind van de een naar de ander stuurt. Waar men durft aan te pakken, oude gewoontes durft los te laten, voorbij het eigen vakgebied durft te gaan, waar men met onconventionele oplossingen komt als dat nodig is."

Welke leraren waren voor u belangrijk?

"Merkwaardig genoeg zijn het niet de aardige leraren, of de leraren waar het

altijd leuk was, waaraan ik als het meest gehad heb. Het zijn de leraren die me zagen staan, die zich voor me inzetten. Ook al vond ik dat niet altijd leuk. Ik was niet zo dol op scheikunde bijvoorbeeld. Maar mijn scheikundeleraar vroeg me om de tien minuten iets, dus ik moest wel blijven opletten. Ik herinner me ook de leraren nog met liefde voor hun vak en de leraren die met enorm enthousiasme de vonk konden doen overspringen. Voor mij is een goede leraar de man of vrouw met sterretjes in de ogen die de leerlingen geeft wat ze nodig hebben, zodat elk kind kan stralen."

Pieter Winsemius

Pieter Winsemius is lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Hij heeft diverse boeken over management en allerlei maatschappelijke kwesties geschreven. Een van de bekendste was *Speel nooit een uitwedstrijd* (1988) waarin hij leidinggeven vergeleek met professioneel voetballen. In 2009 werd Pieter Winsemius gekozen als meest invloedrijke duurzame Nederlander.

